

När har man sonat ett brott som man har begått genom att vara passiv? Frågan ställs i Marga Petterssons föreställning om livstidsfångnen Annika Östberg som sedan mer än tjugosex år sitter inlåst i ett kvinnofängelse i Kalifornien.

Foto: Maud Nyberg

Recensioner [2008-03-03]

Klaustrofobiskt om frihetslängtan

RECENSION/ TEATER. Att bli fast på en flygplats ett dygn på grund av förseningar är för de flesta en outhärdlig väntan på att få komma hem. För Annika Östberg, fånge W 189 68 Deasy, är det ett tillstånd som har pågått i drygt tjugosex år, inte på en flygplats, men på ett fängelse i Kalifornien.

Annikas Östbergs liv gestaltats i en monolog baserad på en brevväxling mellan henne och den svenska skådespelaren **Marga Pettersson**. Det är lätt att befara en alltför kladdig skildring sedd ur en "fängelsestalkers" perspektiv. För vem har inte på ett eller annat vis berörts av Annika Östbergs livsöde, som har rullat på som följetong i svenska medier alltsedan åttiotalet. Och som också har blivit en biografi med den svenska journalisten **Lena Katarina Swanbergs** hjälp (*Sorgfågeln*).

Ett livsöde som började till synes idylliskt i Stockholmsförorten Hässelby på femtio-och sextiotaleten för att sedan fortsätta i USA med droger och prostitution som deterministiska följeslagare – för att riktigt gå överstyr i och med sällskapet med fel pojkvän, som skjuter en polis med Annika närvarande på brottsplatsen utan att hon gjorde något aktivt för att förhindra dem. En passivitet som enligt amerikansk lagstiftning gör henne lika skyldig som mördaren. Straffet: tjugofem år till livstids fängelse. Idag har hon suttit i drygt tjugosex år utan att få benådning – hennes ambition är att få avtjäna resten av åren i svenskt fängelse.

Men nej, det blir inte kladdigt. För Marga Pettersson hemfaller inte åt någon sensationsdramatik, förmodligen tack var det dokumentära material i form av brevväxlingen som pjäsen bygger på. Istället rullar hon upp en osentimental och förhållandevis värderingsfritt framställd historia om den råa verkligheten i kvinnofängelset där minnesfragment från den där dagen när onskans spiral startade för Annika Östberg, blandas med mer poetiska minnen från Annikas uppväxt i stockholmsförorten Hässelby och besöken hos farmor och farfar på Gärdet inne i stan: vågor som kluckar mot en solvarm träbrygga, doften av vårens första, fragila blommor, busstrecken med bästa kompiserna uppe på balkongen ...

Annika Östberg är nog med att poängtera att sistnämnda exempel är just minnen, att hon bevarar dem som något vackert, men inte låter dem ta över och komma in i cellen. Då skulle livet där bli outhärdligt.

Jag ser föreställningen på en skola i Stockholm. Det är imponerande att se hur Marga Pettersson med lakonisk röst och små medel – en stol, en bandspelare och sig själv – totalt lyckas fånga uppmärksamheten hos ett sjuttioårigt gänga stökiga gymnasieelever i drygt en timme och en kvart.

Desto fler är frågorna efteråt. För det här är ett livsöde som ifrågasätter rättsväsendet i olika länder och belyser etiska frågor om brott och straff. När har man sonat ett brott? Kan man någonsin göra det? Är livstid en livstid?

Föreställningen ger inga svar, men Marga Pettersson bidrar till att ge frågorna nytt syre.

FOTNOT

Annika Östbergs öde ligger i **Arnold Schwarzeneggers** händer. I egenskap av Kaliforniens guvernör är det enbart han som avgör om det kan bli aktuellt med överföringar av statens fångar till ett annat land. Enligt honom har inte Annika Östberg rehabiliterats tillfredställande.

LÄNKAR

Föreställningen gästspelar på [Scenen Pipersgatan 4](#).
Läs mer om Annika Östberg på hennes egen webbplats.

Ylva Lagercrantz

Senast ändrad: 2008-03-04 11:47:36

Tipsa en vän